

gung für theoretische und angewandte Limnologie 5: 488—507. — KIVIRIKKO, K. E., 1926—1927, Suomen linnut, I—II. Porvoo. 474 + 568 p. — KREÜGER, R., 1928, Iakttagelser rörande fågelfaunan på Kittelskären i Kyrkslätt socken. Ornis Fennica 5: 36—48. — NORDLING, ELIS, 1904, En resa i ornitologiskt syfte till några utöar i Finska viken sommaren 1902. Medd. Soc. F. Fl. Fenn. 30: 118—130. — OLSONI, B., 1925, Tytärsaarien lintuluettelo 20—27 VII 1925. Ornis Fennica 2: 95—97. — PALMGREN, ROLF, 1913, Helsingfors-traktens fågelfauna. Acta Soc. F. Fl. Fenn. 38, N:o 2: 1—224. — SUNDSTRÖM, KURT-ERIK, 1927, Ökologisch-geographische Studien über die Vogelfauna der Gegend von Ekenäs. Acta Zoologica Fennica 3: 1—170. — VÄLIKANGAS, ILMARI, 1933, Über die Biologie der Ostsee als Brackwassergebiet. Verhandlungen der Internationalen Vereinigung für theoretische und angewandte Limnologie 6: 67—112. — 1937, Qualitative und quantitative Untersuchungen über die Vogelfauna der isolierten Insel Suursaari (Hogland) im Finnischen Meerbusen, I. Die Landvogelfauna. Annales Academiae Scientiarum Fennicae Ser. A., 45, N:o 5: 1—236.

Västaräkin, *Motacilla a. alba* L., pesäpaikoista ja pesimisajasta.

O. HYTÖNEN ja T. A. PUTKONEN.

Kuten tunnettua ovat västaräkin pesäpaikat erittäin vaihtelevia, joten näytti kiinnostavalta selvittää joitakin yleispiirteitä niistä, samoin kuin myös lajin suhtautumisesta luonnon- ja kulttuurimaiseman tarjoamiin biotooppeihin. Tätä tarkoitusta varten on nyt koottu eri puolilta Suomea julkaisematonta havaintoainehistoa västaräkin pesälöydöistä pesäpaikka- ja biotooppiselostuksineen¹⁾. Yhteensä on kertynyt tietoja 102 pesästä ja ovat eri henkilöt luovuttaneet niitä seuraavasti:

A. Artimo (A.) 15, O. Hytönen ja O. Lehtonen (H., L—n) 48, P. Lehmusluoto (L—o) 13, O. Lumiala (L—a) 7, T. A. Putkonen (P.) 14, A. Reinikainen (R.) 7, A. Vaarama (V.) 3.

Tämä ainehisto on käsitelty pitämällä silmällä kahta eri perustetta: 1) otettu huomioon se paikka, aines, johon pesä on sijoitettu, 2) pesää ympäröivä biotooppi.

¹⁾ Havaintoainehiston järjestämisessä on maist. P. Lehmusluodolla huomattava osuutensa.

Pesien sijoituspaikka.

Koko materiaali on jaettu kahteen pääryhmään, jakoperustana se, onko pesänsijoituspaikka alkuperäinen, luonnon itsensä muodostama, luonnonaines, vai ihmisen aikaansaama tekoaines. Ainehisto jakaantuu näihin ryhmiin siten, että pesistä on luonnonaineksessa vain 21.6%, tekoaineksessa kokonaista 78.4%. Mistä tämä voisi johtua? Materiaali on järviolueeltamme ja etelärannikoltamme, joten se antanee ainakin jonkinlaisen yleiskuvan lajin pesäpaikoista Etelä- ja Keski-Suomessa. Luonnonainestahan on tällä alueella verrattomasti enemmän kuin tekoainesta, joten näyttää ilmeiseltä, että kysymyksessä on todellakin tekoaineksen suosiminen. Tätä vielä vahvistaa se, että melko puhtaissa luonnonbiotoopeissa olevat pesät suureksi osaksi ovat sijoitetut niissä hyvin-kin niukasti esiintyvään tekoainekseen. Tähän lienee pääsyynä se, että luonnon tarjoamat pesänsijoituspaikat ovat linnun kannalta epäedullisemmat. Laji vaatii näet enemmän tahi vähemmän suojattuja, suljettuja paikkoja pesilleen. Esimerkiksi luonnonniityiltä sellaisia voi löytää tuskin ollenkaan. Ihmisen rakentama lato tarjoaa täällä miltei ainoan mahdollisen pesäpaikan, siksi pesät niityillä ovatkin valtaosaksi tekoaineksessa. Aivan toisenlaatuisilla paikoilla, kuten kivikkoisilla mailla tarjoaa taas luonto sopivia pesänsijoituspaikkoja, mutta täälläkin ovat usein ihmisen rakennelmat houkuttelevampia ja nähtävästi paremmin lajin vaatimuksia vastaavia, koska useimmiten voi huomata pesien olevan juuri tekoaineksessa.

Pesien sijoituspaikkana luonnonaines.

Esilläolevasta materiaalista kuuluu 21.6% tähän ryhmään. Lähemmät pesäpaikat voidaan ryhmittää seuraavasti: 1) kivien kolot ja alustat, 2) kannot ja juurakot sekä niiden alustat, 3) maakuopat, 4) kasvillisuuden suojaamat paikat sekä 5) muiden lintujen pesät.

1) Kivien kolot ja alustat.

Pesistä 9.8% tähän kuuluvia. Suurin osa rantakivien tai rikkoutuneen rantakallion koloissa. Osa maakivien alla peltomailla.

a) Rantakivien alla:

31. V. 35. Äyräpää, Vaskaluoto. Rantalehto. Pesä entiseen rantakivikkoon kuuluvan pienen kiven alla. 3 vastakuor. p. ja 2 m. (P.). —

23. VII. 35. Kuopion pit., Vehmasmäki. Pesä rantakivikossa, ison kiven alla ontelossa. Poikaset lennossa (R.).

b) Rantakallion tai kivien koloissa:

15. VII. 32. Leppävirta, Konnus. Pesä veden ympäröimän lohkarikon kolossa, 5 melk. lentokyk. p. (V.). — 4. VI. 34. Juupajoki, Hyytiälä. Pesä kallion kolossa, 5 m. (L—o). — 24. V. 29. Vesanto, Horontaipale. Pesä rantakivikon kivien lomassa pienellä Keiteleen luodolla, katteena rantaan ajautunut tuohinen, rakenteilla (R.). — 12. VII. 35. Helsinki, Vallisaari. Pesä kalliokarin kolossa, 6 haud. m. (H.). — 10. VII. 36. Helsinki, Vallisaari. Kuten ed. (H. & L—n). — 26. VI. 29. Kuopion pit., Sotkanniemen kylä, Aumasaari. Pesä rantakivien kolossa, siihen johti 20 cm pituinen käytävä, 6 m. (L—a).

c) Maakivien alla tai koloissa:

30. VI. 34. Viipuri, Lyytikkälä. Pesä suuren maahan painuneen kiven alla, siihen johti n. 50 cm pituinen käytävä, 6 melk. lentokyk. p. (P.). — 16. V. 35. Viipuri, Lyytikkälä. Pesä kivirauniossa, rakenteilla (P.).

2) Kannot, juurakot ja niiden alustat.

Vain 3% pesistä.

10. VII. 35. Rautavaara, Alaluosta, Kumpula. Pesä Herrasensuolla, n. 2 km päässä asumuksista ja viljelyksistä ja vielä kauempana vesistöistä, suo-ojan pientareella, petäjän kannon alla, 5 lentokyk. p. (L—a). — 5. VII. 24. Kuopio, Väinölänniemi. Pesä rantatörmässä juurien alla, munia (L—a). — 19. VI. 35. Rautavaara, Hiirenjärvi. Pesä kaatuneen kuusen juurakon kolossa, 80 cm kork., 6 m. (L—o).

H. KRANK (1898) mainitsee Kokkolan seudulta löydetyn pesiä myös puunjuurien alta, samoin C. FINNILÄ (1914) Sallasta koivunkannosta.

3) Maakuopat.

Harvinainen pesänsijoituspaikka, 3% pesistä.

9. VI. 28. Leppävirta, Reinikkala, Hyvärinsalmi. Pesä rantarinteellä, maakuopassa, 5 m. (V.). — 11. VI. 28. Kuopion pit., Sotkanniemen kylä, Kolikkoinvirran saaristo. Pesä pienessä saaressa, kuopan reunalla pintaturpeen alla, 6 m. (L—a). — 17. VII. 32. Helsinki, Korkeasaari. Pesä maatörmässä, pienet poikaset (A.).

R. KREUGER (1928) mainitsee Kirkkonummen saaristosta 12. VI. 27 pesän myyränkolosta.

4) Kasvillisuuden suojaamat paikat.

Tähän ryhmään kuuluvat pesät on löydetty kareilta; 4.9%. Tämä pesänsijoituspaikka on erikoinen, kun otetaan huomioon ym-

päristö, jossa sopivia pesäkoloja runsaasti. Ilmeisesti kasvillisuus tarjoaa pesille kuitenkin riittävää suojaa. L. MUNSTERHJELM (1910) mainitsee Turtolasta pesän, joka oli maassa ruohostossa puron varrella, samoin E. NORDLING (1898) Inarista pesälöytöjä heinä-mättäistä.

15. VI. 31. Tvärminne. Melkein paljas pikkuluoto ulko- ja sisäsaariston rajoilla. Pesä maassa tiheässä *Elymus*-kasvustossa, 6 haud. m. (R.). — 26. VI. 36. Helsinki, Vallisaari. Pesä Lökkisaarella korkeassa kariruohikossa (*Valeriana*, *Tanacetum*, *Matricaria*, *Allium* ym.), 7 puolikasv. p. (H. & L—n). — 10. VII. 36. Helsinki, Vallisaari. Pesä kallioraon ruohokais-taleessa, poikaset lentokyk. (H. & L—n). — 25. VI. 30. Kirkkonummi, Solgrund. Pesä karin heinikossa kallion juurella, 6 m. (A.). — 22. V. 35. Helsinki, Märraskär. Valmistumassa oleva pesä karin katajan alla (H. & L—n).

5) Muiden lintujen pesät.

Ilmeisesti hyvin harvinainen pesien sijoituspaikka. Ulkorakennusten haarapääskyn pesiin sijoitetut pesät on ymmärrettävästi las-kettu rakennuksissa tavattuihin pesiin kuuluviksi.

V. 27. Lohja, Talvia. Pesä pellon reunassa, kuudessa 1.5 m k. ole-vassa laulurastaan pesässä (L—o).

L. SIIVONEN (1936) mainitsee Pieksämäeltä pesälöydön harakan pesästä, joka oli männyssä 10 m k.

Kirjallisuudessa, esim. KRANK (1898), SIIVONEN (1936), on mai-nittu pesälöytöjä myös puiden koloista 0.75—1 m korkeudelta maasta. — Samoin mainitsee SIIVONEN pesälöydön ison koivun oksahangasta 1.5 m k. ja E. NORDLING (1898) Inarista pesän paksulta, kyhmyräiseltä männyn oksalta 2 m k.

Pesien sijoituspaikkana tekoaines.

Kuten jo edellä on mainittu, on pesistä sijoitettu tekoainekseen 78.4 0/0. Tekoaineksen laadun mukaan on erotettu seuraavat pää-ryhmät: 1) rakennukset, 2) kivirakennelmat, 3) puurakennelmat, 4) pinot ja kasat sekä 5) kaivantojen seinäsyvennykset.

1) Rakennukset.

14.7 0/0 kaikista pesistä rakennuksissa. Niiden lähempi sijoitus on hyvin vaihteleva.

a) pesät kurkihirren, räystäshirren tai kattoparrun päällä:

19. VI. 29. Tuusniemi, kk. Pajulahti. Pesä nuottavajan orsihirren päällä, 5 puolikasv. p. Ympäristö lehdonluontoista sekametsää järven rannalla (V.). — 21. VI. 26. Sipo o, Fagerö. Pesä navetan kurkihirren päällä, poikaset (H.). — 12. VII. 32. Lohja, Talvia. Pesä navetan ullakon kurkihirren päällä olevassa haarapääskyn pesässä, poikaset jo lähteneet (L—o). — Kuten ed., 3 m päässä siitä (L—o). — 20. VI. 33. Lohja, Jalassaari. Pesä vanhassa haara-pääskyn pesässä ladon kurkihirren päällä, pienet poikaset (L—o).

20. V. 35. Iitti. Rakenteilla olevan riihen räystäässä pesä (L—n). — 19. VI. 26. Sipo o, Fagerö. Aitan nurkassa sisäpuolella, suuret poikaset (H.). — 20. VI. 29. Helsinki, Vanhakaupunki. Pesä riihen ylimpien seinähirsien nurkkauksessa räystään alla, 5 suurta p., kuudes maassa kuolleena (H. & L—n). — 28 V. 33. Viipuri, Mellasaari. Pesä rantaniityllä olevassa ladossa räystäshirren päällä, 6 tuor. m. (P.). — 27. VI. 27. Riihimäki, Paalijärvi. Pesä ladon nurkassa, poik. lentokyk. (H.). Tähän ryhmään voidaan viedä myös seuraava pesä: 11. VI. 32. Kuopion pit., Säyneensalo. Pesä venevajan nurkassa hyllyllä, aivan avonaisesti, juuri kuor. p. (R.).

22. VI. 33. Lohja, Talvia. Pesä ladon kattoparrun ja katon välissä, 5 suurta p. (L—o). — 10. VII. 35. Rautavaara, Alaluosta, Kumpula. Pesä ladon katossa kattotukien varassa, vain 3 lentokyk. p. Ympäristönä aivan pieni viljelysaukea (L—a).

b) olkikatossa:

10. VI. 30. Äyräpääjärvi. Pesä rantaladon olkikatossa olkien seassa, 6 poik. (A.).

Aivan omalaatuinen on seuraavan pesän sijoituspaikka: 16. VI. 25. Lohja as. Pesä sähkökupin koukussa selluloosatehtaan varaston seinässä, 5 m (L—o).

2) Kivirakennelmat.

28.4 % kuuluu tähän ryhmään, joten se on huomattavan yleinen pesien sijoituspaikka. Vastaa ainakin jossakin määrin luonnon-aineksen ryhmää: „kivien kolot ja alustat“.

a) kiviaineksissa ja raunioissa:

1. VIII. 26. Häme koski. Pesä maantiesillan kiviaineksissa, 5 p. (L—n). — Helsinki, Hautausmaiden kiviaineksissa 15 pesää seuraavilta päiviltä: 21. V. 26; valmis, tyhjä pesä. — 3. VIII. 27; suuret p. — 8. V. 28; rakenteilla. — 2. VI. 28; 3 m. — 5. VI. 28; pienet p. — 9. VI. 28; pienet p. — 22. VI. 28; 6 suurta p. — 16. V. 29; 3 m., 21. V. 7 m. (!) — 19. VI. 29; poikaset. — 24. VI. 29; pesän alku, 4. VII. 5 m., 15. VII. 5 alastonta p., 20. VII. puolikasv. p. — 20. VII. 29; 6 suurta p. — 22. VII. 29; 3 suurta p. — 11. VI. 30; melk. lentokyk. p. — 14. VI. 30; 6 suurta p. — 17. VI. 32; poikaset. Pesäkolojen korkeus maasta vaihdellut 1—2.5 m. (H & L—n).

27. VII. 28. Kuopio. Pesä isossa kivirauniossa maantien lähellä olevassa sorakuopassa, poikaset (R.). — 20. VI. 26. Sipo o, Fagerö. Pesä

kivirauniossa, suuret p. (H.). -- 19. VI. 30. Kuopion pit., Lehtoniemi. Pesä syvällä kivikummelin kolossa, pienen saaren kalliorannalla, poik. (R.).

b) rantakiveyksessä:

26. V. 32. Viipuri, Huusniemi. Pesä rakennetussa rantakiveyksessä, 6 m. (P.). — 15. VI. 33. Heinävesi, Kerma. Pesä kanavan kivireunuksessa, poikaset (A.). — 1. VII. 33. Heinävesi, Kerma. Pesä kosken keskellä, silta-arkussa, 6 m. (A.). — 21. VII. 34. Viipuri, Lyytikälä. Pesä 0.5 m kork. rantakiveyksessä kivien kolossa, 5 puolikasv. p. (P.).

c) kivetyissä seinämissä:

7. VI. 34. Viipuri, Lihaniemi, Patterisaari. Pesä 4 m korkuisessa valliseinässä 1 m korkeudella maasta ja siihen johti 50 cm pitkä käytävä, 5 melk. lentokyk. p. (P.). — 23. V. 28. Viipuri, Pansarlahti. Pesä 7 m korkeassa valliseinässä 5 m korkealla, 6 haud. m. (P.). — 24. V. 29. Kuin ed., ei vielä munia (P.). — 13. VI. 28. Helsinki, Rautatienkatu. Pesä radan kiviseinämässä, 4 p., 1 m. (H. & L-n). — Kuten ed., 6 p. (H. & L-n). 29. V. 29. Kuopio. Pesä kellarin raunion kiviseinässä 20 cm syv. kolossa, 4 m. 30. V. 5 m. (R.).

3) Puurakennelmat.

Pesistä tähän ryhmään 13.7⁰/₀. Jossain määrin erikoisia paikkoja tarjoavat maassa olevien levyjen ja laudoitusten alustat.

a) puulaiturit ja sillat:

5. VI. 33. Toijala. Pesä satamalaiturissa, poikaset (A.). -- 21. VII. 33. Heinävesi, Kerma. Pesä silta-arkussa, 5 p. ja pil. m. (A.). — 12. VI. 34. Juupajoki, Hyytiälä. Pesä laiturissa, 5 m. (L-o). — 13. VI. 26. Helsinki, Munkkiniemi. Pesä uimalaitoksen alla hirren päällä, 6 suurta p. (H.). — 12. VII. 34. Helsinki, Herttoniemi. Pesä sillan alla, 3 suurta p. 1 m. (H. & L-n). — 5. VI. 30. Helsinki, Munkkiniemi. Pesä raitiotiesillan alla, 5 suurta p. (A.). — 12. V. 31. Kuten ed., rakenteilla (A.).

b) levyjen alla maassa:

7. VI. 26. Riihimäki, Turvepehkusuo. Pesä maassa makaavan aumankaton (päreistä tehty kattolevy) alla, 5 pientä p. (H.). — 3. VI. 27. Riihimäki, Turvepehkusuo. Pesä kiskolaudoituksen alla, 6 haud. m. (H.). — 9. VI. 27. Riihimäki, Turvepehkusuo. Pesä aumankaton alla, melk. lentokyk. p. (H.). — Kuten ed., 5 pientä p., 1 vesimuna. 21. VI. poikaset lähivät (H.). — 24. VI. 27. Kuten ed., 5 tuor. m. (H.).

Sijoituspaikaltaan edellisiä muistuttavat seuraavat pesät:

9. VI. 30. Viipuri, Uuras. Pesä paljaalla hiekalla peltipalasen alla, 2 m. (A.). — Kuten ed., tyhjä (A.).

H. KRANK (1898) mainitsee pesälöydön nurmikolla olleesta tyhjästä paperipussista!

4) *Pinot ja kasat.*

Tähän ryhmään kuuluu suhteellisen suuri osa, 20.6 % pesistä.

a) halkopinot, propsipinot ja hirsikasat:

1. VI. 36. Antrea, Paakkarila. Pesä halkopinossa, 6 p. (P.). — 22. VI. 33. Heinävesi, Kerma. Pesä halkopinossa, isoja poikasia (A.). — 8. VII. 27. Hämekoski. Pesä halkopinossa (L—n). — 24. VII. 27. Hämekoski. Halkopinossa, 3 m. (L—n). — 17. VI. 31. Antrea, Kalalampi. Pesä puupinossa aivan maan tasalla, 3 isoa p., pesän ulkop. kuolleena 3 p. (A.). — 19. VI. 26. Sipoo, Fagerö. Pesä halkopinossa, suuret p. (H.). — 23. VI. 28. Riihimäki. Pesä halkopinossa, poikaset lentokyk. (H.). — 9. VI. 33. Jämsä. Halkopinossa, 5 puolikasv. p. (H.). — 27. V. 32. Viipuri, Teurastamo. Pesä puupinossa talon pihamaalla, tuor. m. (P.). — 3. VII. 31. Lohja. Pesä puupinossa 6 m. (L—o). — 11. VI. 32. Lohja, Varola. Puupinossa 1.2 m kork., 6 suurta p. (L—o).

7. VI. 34. Viipuri, Hannukkala. Pesä rannalla olevassa propsipinossa 2 m. kork., keskellä pinoa 50 cm ulkoreunasta, 2 m. ja 1 melk. lentokyk. p. (P.). — 28. VII. 31. Lohjan kauppala. Pesä propsipinossa ontossa propsissa, 1 suuri p. (L—o).

19. V. 33. Viipuri, Lyytikkälä. Pesä pellon reunassa olevassa hirsikasassa, 4 tuor. m. (P.). — 8. VI. 30. Helsinki, Vanhakaupunki. Pesä puomikasassa rannalla, 3 lentokyk. poik. (H. & L—n).

b) lautatapulit:

12. VI. 27. Hämekoski. Pesä lautatarhassa tapulissa, 1 m. (L—n). — 15. VI. 27. Kuten ed., 6 väh. haud. m. (L—n). — 19. VI. 28. Helsinki, Jätkäsaari. Pesä lautatapulissa 3.5 m kork., pienet p., 26. VI. poislähteneet. (H. & L—n).

c) risukasat, d) pärekasat ja e) turvepehkukasat:

16. VI. 30. Äyräpää. Pesä polun varrella olevassa risukasassa, 5 isoa p. (A.). — 28. V. 28. Kuopion pit., Sotkanniemen kylä. Pesä pienessä saarimaisessa niemikkeessä 10 m rannasta risukan alla, 6 m. (L—a). — L. SIIVONEN (1936) mainitsee Pieksämäeltä myös pesälöydön risukasasta.

10. VI. 30. Äyräpää. Pesä maantien varrella pärekasassa, 4 p. (A.).

11. VII. 27. Riihimäki, Turvepehkusuo. Pesä turvepehkukan keskessä maassa, 5 pientä p. (H.).

5) *Ojien ja kaivantojen seinäsyvennykset.*

Vain yksi pesä ainehistosta on tähän pääryhmään kuuluva. Vastaa luonnonaineksen maakuoppia, jotka myös ovat suhteellisen harvinaisia pesäpaikkoja.

30. V. 32. Vesanto, Temi. Pesä kesantopellolla ojan seinämässä 16 cm pituisen käytävän päässä, 6 m. (L—a).

Biotoopit.

Tarkastelkaamme ainehistoa lyhyesti vielä biotooppeja silmälläpitäen. Pesää ympäröivien biotooppien mukaan voidaan ainehisto jakaa kahteen pääryhmään pitämällä silmällä sitä, onko biotooppi alkuperäinen, luonnonbiotooppi, vai onko se ihmisen toiminnan tuloksena syntynyt, kulttuuribiotooppi.

Luonnonbiotoopit.

Näillä on käsitetty sellaisia biotooppeja, jotka ovat enemmän tai vähemmän selvästi alkuperäisessä luonnontilassa, siis ihmisen toiminnalla on niihin ollut mahdollisimman vähän vaikutusta. Tärkeimpiä luonnonbiotooppeja ovat rannat ja karit. Usein saattaa näissä olla sittenkin merkkejä ihmisen toiminnasta, jotakin hänen rakentamaansa, siis tekoainekseen kuuluvaa, joskin biotooppi on muuten luonnon itsensä muodostama. 38 % edellä luetelluista pesistä voidaan parhaiten laskea juuri luonnonbiotoopeissa oleviksi. Kun vertaamme tätä %-lukua luonnonaineksessa olleiden pesien %-lukuun 21,6, niin huomaamme selvästi, että luonnonbiotoopeissa oleva tekoaines, vaikka niukkakin, tarjoaa usein lajille sopivampia pesäpaikkoja kuin luonnonaines.

Kulttuuribiotoopit.

Kulttuuribiotooppeihin olemme laskeneet kaikki ne pesien ympäristöalueet, jotka ovat saaneet yleisluonteensa selvästi ihmisen toiminnan tuloksena. On eroitettu 3 päätyyppiä: 1) kulttuuriaukeat, 2) asumusten lähiympäristöt ja 3) puistomaiset alueet.

1) *Kulttuuriaukeat.* Niinä on pidetty ihmisen raivaustoiminnan tuloksena syntyneitä aukeita, puukasvillisuutta vaille olevia aloja, siis pääasiassa pelto- ja niittymaita. Kaikista pesistä on 21 % ollut kulttuuriaukeilla ja ovat ne olleet sijoitetut yksinomaan tekoainekseen.

2) *Asumusten lähiympäristöt.* Muistuttavat jossain määrin kulttuuriaukeita, mutta rakennusten runsaus on kuitenkin leimaa-antava, joskin pienialaiset aukeat ovat myös huomattavana osana. Puukasvillisuutta yleensä niukasti. Tähän ryhmään on laskettu myös lautatarha-alueet, sillä niiden rakennelmat, tapulit vastaavat linnun kannalta hyvinkin rakennuksia. 25 % kaikista pesistä. Pesät yksinomaan tekoaineksessa.

3) *Puistomaiset alueet.* Puukasvillisuus ja pienialaiset nurmikat leimaa-antavia. 16 % pesistä. Pesät tekoaineksessa.

Kulttuuribiotoopeissa on pesistä yhteensä 62 %, mikä luku on pienempi kuin tekoainekseen sijoitettujen pesien %-luku edellä huomautetusta syystä.

Sekä biotooppi- että pesien sijoitustilasto osoittavat selvästi, että västaräkki on nykyisin hyvin suuressä määrässä kulttuurin seuralainen. Ennen asutuksen vakiintumista maassamme on sen asuma-alueiden ilmeisesti täytynyt rajoittua niihin luonnonbiotoopeihin, jotka täällä ovat vastanneet sen vaatimuksia, siis melkein yksinomaan rantojen piiriin. Ihminen on raivaus- ja viljelystoiminnallaan luonut sille ja luo yhä edelleen uusia asuinpaikkoja, joten voimme pitää varmana, että laji on laajentanut asuma-alueitaan juuri ihmisen ansiosta, joten kulttuurivaikutusta voidaan västaräkkiin nähden pitää selvästi positiviisena.

Pesimisaika.

Koska esilläoleva ainehisto tarjoaa myös mahdollisuuden pesimisaikojen tilastolliseen käsittelyyn, on seuraavassa koko materiaali ryhmitetty kolmen pääalueen osalle ja laskettu pesimisajoista se aika, jolloin kussakin pesässä on ollut täysi määrä hautomattomia munia. Tuloksena on seuraava taulukko (arvot prosentteissa):

Alueet	1-15. V.	16-31. V.	1-15. VI.	16-30. VI.	1-15. VII.	16-31. VII.
Uusimaa	1.9	46.2	25.0	15.4	11.5	0
Karjalan kannas	0.0	66.7	23.8	3.2	3.2	3.1
Pohjois-Savo . . .	0.0	27.8	33.3	27.8	11.1	0.0
Koko ainehisto . . .	1.1	46.7	26.1	15.2	9.8	1.1

Uudenmaan alueeseen on laskettu seur. paikkakunnat: Helsinki Riihimäki, Lohja, Tvärminne, Kirkkonummi ja Sipoo; arvot laskettu 52 pesän mukaan. Karjalan kannakseen: Viipuri, Äyräpää, Antrea ja Häme Koski; arvot 22 pesän mukaan. Pohjois-Savoon: Kuopio, Vesanto, Rautavaara, Leppävirta, Tuusniemi ja Heinävesi; arvot 18 pesän mukaan. (Toijala, Juupajoki, Jämsä ja Iitti jätetty pois, koska ne muodostavat oman alueensa, mutta materiaalia ei ole riittävästi arvojen laskemiseen.)

Päämunimisaikana on Uudellamaalla ja Karjalan kannaksella toukokuun loppupuolisko (Karj. kannaksen korkeaan arvoon syynä ilmeisesti se, että täältä löydetty niukasti myöhäisiä pesiä, jotka Uudellamaalla lienevät joko korvauspesiä tai sitten toista pesuetta).

Pohjois-Savossa päämunimisaika kesäkuun alkupuolisko; pesiä runsaasti vielä kesäkuun jälkipuoliskollakin, samoinkuin jo toukokuun lopussakin. Koko materiaalin yhteisarvoille antaa Etelä-Suomen ainehaston runsaus leimansa.

Kirjallisuutta: FINNILÄ, C., 1914, Studier över fågelfaunan i Salla Lappmark sommaren 1914. Acta Soc. F. Fl. Fenn., 39, n:o 6. — KRANK, H., 1898, Fågelfaunan uti Gamla Karleby, Larsmo och en del af Kronoby socknar. Acta Soc. F. Fl. Fenn., 15, n:o 4. — KREÜGER, R., 1928, Iakttagelser rörande fågelfaunan på Kittelskären, Kyrkslätt. O. F. 1928, n:o 2. — MUNSTERHJELM, L., 1910, Om fågelfaunan i Turtola och Kolari kommuner af Uleåborgs län. Acta Soc. F. Fl. Fenn., 33, n:o 4. — NORDLING, E., 1898, Fågelfaunan i Enare socken. Acta Soc. F. Fl. Fenn., 15, n:o 3. — SILVONEN, L., 1936, Havaintoja Pieksämäen linnustosta. Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen julkaisuja. Sarja B, 1, N:o 9.

Zusammenfassung: Über Niststätten und Brutzeit der weissen Bachstelze, *Motacilla a. alba* L. Die vorliegende Analyse gründet sich auf ein Material von 102 Nestfunden aus Süd- und Mittelfinnland.

In bezug auf die *Unterbringung des Nestes* verteilen sich diese Nester auf folgende Typen:

I. In natürlichen (vom Menschen nicht geschaffenen) Bauorten 21.6 % von den Nestern. Folgende Untergruppen können unterschieden werden: 1) Unter Steinen und in Felsrissen 9.8 %; 2) in oder unter herumgestürzten Baumstämmen sowie in Wurzelgeflecht 3.0 %; 3) in Bodenlöchern 3 %; 4) von dichtem Pflanzengewuchs geschützt 4.9 %; 5) in den Nestern anderer Vögel (1 Fall).

II. In menschlichen Bauten 78.4 % von den Nestern. Davon in 1) Gebäuden 14.7 %; 2) in sonstigen Steinbauten 28.4 %; 3) in sonstigen Holzbauten 13.7 %; 4) in Holz- und Materialhaufen 20.6 %; 5) in Löchern in den Wänden von Gruben (1 Fall).

In bezug auf die *Biotope* finden wir folgende Verteilung:

I. In natürlichen Biotopen (Ufer, waldlose Schären) 38 % der Nester.

II. In Kulturbiotopen 62 % der Nester. Davon 1) in der „Kultursteppe“ 21 %, 2) in Siedlungen 25 %, 3) in parkähnlichem Gelände 16 %.

Das Übergewicht der vom Menschen geschaffenen Bauorte (78.4 %), mit der relativen Zahl der Nestfunde in Kulturbiotopen (62 %) verglichen, zeigt dass auch in natürlichen Biotopen die auch dort, wenn schon spärlich, vorkommenden, vom Menschen geschaffenen Nistorte für die Bachstelze vorteilhaft sind (Holzhaufen usw.).

Die Tabelle S. 34 gibt eine Übersicht über die Nistzeit in 3 verschiedenen Bezirken. Für jeden Nestfund wurde berechnet, zu welcher Zeit das Gelege voll war. Die Tabelle zeigt die prozentuale Verteilung auf 2-wochenperioden in 3 verschiedenen Bezirken. Die Hauptlegezeit ist in Uusimaa (Südküste) und auf der Karelischen Landenge (SE-Finnland) 15—31. V., in N-Savo (Mittelfinnland) 1—15. VI.